

Litlgråkallen-Kobberdammen-Fjellsætra, områderegulering

Høringsuttalelse

På generelt grunnlag slutter vi oss til de betenkeligheter rådmannen fremmer i saksframlegget for Bygningsrådet, datert 17.04.2013 (Arkivsak 11/44867). Vi finner det oppsiktsvekkende at et politisk flertall går mot så klare og sterke anbefalinger fra administrasjonen.

Sammendrag

- Planforslaget for et nytt kommersielt alpinanlegg bryter radikalt med alle langsiktige intensjoner og planer for forvaltning av byens utfartsterreng. Markaplanen er basert på en sone-inndeling av marka med forskjellige bruks-prioriteringer; rand- mellom- og kjernesonen. Anlegget vil ligge i overgangen mellom-/kjernesonen der det enkle friluftsliv er prioritert. Anlegget vil legge beslag på et område på størrelse med Midtbyen, ca. 1000 daa, som skal omdisponeres fra natur- og friluftsområde med få inngrep til et område regulert til bebyggelse og anlegg / skianlegg, sykkelpark.
- Anleggene vil kreve store terrenginngrep og nye installasjoner i form av flatehugst, markbearbeiding, heiser, lysanlegg, snøkanoner, boder, veier, P-anlegg, nye stier og sykkel-løyper. Dette har svært uheldige konsekvenser for turfolket og for dyre- og planteliv. Store deler av Iladalen vil påvirkes på en uheldig måte (visuelt, støy, lys og økt sykkeltrafikk). Verneinteresser knyttet til kulturminner, Evighetsskogen og Bymarka Naturrestat vil bli berørt.
- En utbygging av alpinanlegget vil føre til store trafikkproblemer, og en forverring av miljøet (lyd, eksos) i sentrale deler av marka. Sikkerheten for myke trafikanter vil bli drastisk forverret. Forhåpningen om at en større del av trafikken vil gå kollektivt er naiv, med mindre man går inn for å stenge Fjellseterveien for privatbiler. Forslaget om skyttelbuss er ikke gjennomførbart grunnet manglende P-arealer nederst i Fjellseterveien.
- Det tas sikte på kommersiell drift av anlegget, men ingen utbygger/driver er identifisert. Kommunen har brukt konsulent for å få kostnadsestimat for bygging av alternative anlegg (Stokkan, Lian osv.) men ikke for anlegget i Gråkallen. Der er alle kalkyler satt opp av skiklubbene, uten kvalitetssikring. Med utgangspunkt i det kostnadsnivået som konsulenten legger til grunn vil byggebudsjettet for Gråkallen bli omtrent det dobbelte av skiklubbens estimat, 150 mill. eller mer. Dermed vil alle regnestykker som hittil er

fremlagt for driftsøkonomien være verdiløse, fordi med gitt privat og offentlig finansiering vil lånebehovet bli mangedoblet.

- Vi mener at et kommersielt alpinsenter ved Gråkallen ikke vil bli bærekraftig, ganske enkelt fordi Vassfjellet ligger i omtrent samme avstand (forskjellen i kjøretid er \pm 0-10 min, avhengig av bosted) og har et mye bedre tilbud til omtrent samme pris.
- Av samme årsak mener vi at et nytt kommersielt alpinsenter i Gråkallen ikke vil gi nevneverdig positiv virkning på folkehelsen. Nye utøvere vil møte samme høye terskel som i Vassfjellet (avstand, transport, pris). Et alpinsenter i Gråkallen vil i hovedsak rette seg mot målgrupper som allerede er privilegert med mulighet til å drive idrettslig aktivitet.
- Vi foreslår å la Vassfjellet være det regionale alpin-anlegget slik intensjonen var, og heller satse på rene rekrutteringsanlegg i tilknytning til bo-områdene og med god kollektiv-transport. Stokkan- og Vestlia-bakkene har vært drevet i 30 år på frivillig basis og med lav terskel for nye utøvere. I tillegg har vi påvist muligheter for nye rekrutteringsanlegg på Blyberget, Lian og Sørem som kan bygges i samsvar med Markaplanen. Anleggene vil være enkle nok til at de kan drives på frivillig basis med teknisk støtte av kommunen, og med lav terskel for nye utøvere.

Gjeldende planer og avtaler

Bymarka og Etenstadmarka har ikke tilstrekkelige arealer i forhold til den antatte befolkningsvekst dersom en legger Statens Friluftsråds normer til grunn.

Dette skrev Miljøverndepartementet allerede i 1971, i forbindelse med godkjenning av generalplanen for Trondheim. Etter den tid har bystyret vedtatt Handlingsplan for friluftsliv «Markaplanen» (1975, 1992 og 2002), Markagrensa «Den røde strek» (1995), og fredning av «Evighetsskogen» (2002) med det formål at Trondheims nærterreng skal bevares for friluftsliv og rekreasjon. Alle disse planene tar utgangspunkt i at nye anlegg for idrett og friluftsliv skal plasseres i randsoner mellom bebyggelse og turområder slik at uberørte områder i kjernen av marka skal bevares best mulig.

Ved reguleringsbehandlingen av Skistua-området i 2001 stilte både fylkeskommunen og fylkesmannen som vilkår at alpinanlegget ble tatt ut av planen før sluttbehandling. I en kommunedelplan for idrett og friluftsliv (2009-2012) sier de overordna strategiene at idrettsanlegg er tillatt i randsonen til marka og ikke inne i selve marka.

Markaplanen er bygd opp på grunnlag av en soneinndeling, der marka er delt inn i tre soner med beskrivelse.

Nærsonen:

*Sonen bør utvikles med bademuligheter, skileiker, rasteplasser osv. Tilrettelegging for skoler og barnehagers bruk bør legges til denne sonen. Nærsonen inneholder mange idrettsanlegg. Anleggene og bruken av dem skal i minst mulig grad legge begrensninger på friluftslivsbruken av områdene. Leikebakker, mindre løps- og skiarrangement for barn og unge, som o-løp og barneskirenn, kan innpasses på noen av de romslige innfallsportene. **Eventuelle nye idrettsanlegg skal lokaliseres i denne sonen.** Den omfattende tilretteleggingen og de mange funksjonene denne sonen skal dekke, setter store krav til samordning og arealbruksavklaringer. Planprosesser etter plan- og bygningsloven skal følges ved alle tiltak som innebærer bygging, terrenginngrep eller ny områdebruk.*

Mellomsonen:

Denne sonen utgjør de største områdene i marka og er viktig for middels lange og lange turer. Her ligger mange bevertningssteder og andre turmål. Et overordnet nett med godt opparbeidede stier og løyper skal forbinde sti- og løypenettet i nærsonen med turmål inne i marka og de ulike delene av markaområdene. Et supplerende nett med naturlige småstier og tråkk skal opprettholdes for dem som vil gå utenfor det tilrettelagte stinettet.

Kjernesonen beskrives som uberørte områder der selv skogsbilveier bør unngås:

Det skal være igjen områder som ivaretar behovet for de som vil gå turer til "fjerne" turmål og områder med mindre ferdsel. Her skal det bare være lett opparbeidede stier til spesielle turmål, evt spesielt viktige forbindelser.

I den foreslåtte reguleringsplanen ser en helt bort fra Markaplanens soneinndelingen og dens formål. Alpinanlegget er planlagt i overgangen mellom-/kjernesonen, i strid med et helt grunnleggende prinsipp i langsiktig forvaltningen av marka.

De gjeldende planene, spesielt Markaplanen fra 2002, ble til gjennom grundige prosesser der organisasjonene med tilknytning til marka var aktivt med. Bystyrets holdning til forvaltning av marka kom klart frem gjennom en flertallsmerknad i forbindelse med vedtaket om Markaplanen av 2002:

Marka har gjennom mange år vært utsatt for inngrep. Stadig bygging av nye veier, økt motorisert ferdsel, skogsdrift i stort omfang, masseuttak, flere større utbygginger, ulovlig bruk og ombygging av hytter, kraftig økning i antall boliger i marka og nye typer idretter som griper om seg, er eksempler på hvilke press marka er utsatt for. ... Forslag til markaplan tar dette på alvor, og setter vernehensyn og friluftslivsinteresser i sentrum. ... Vern om naturgrunnlag og biologisk mangfold, og hensynet til friluftsliv og fysisk aktivitet skal være overordnet alle andre hensyn i forvaltningen av marka.

Et kommersielt alpinsenter i kjernen av marka vil bryte radikalt med alle disse planene og iboende intensjoner. Erfaring viser at bynære friluftsområder krever langsiktig og konsekvent forvaltning, ellers kan de bli spist opp av utbygging, kfr. utviklingen på Lian. De eksisterende

planene er basert på en slik langsiktighet. Forslaget om ny reguleringsplan innvarsler et helt nytt syn på forvaltningen av byens utfartsterreng. Ved at etablerte prinsipper for planlegging og forvaltning av marka settes til side kan konsekvensene på sikt bli meget alvorlige. Markaplanen har til nå vært en effektiv demning mot større inngrep. Nå risikerer en at denne demningen brister.

Friluftsliv

Det aktuelle området som er på størrelse med Midtbyen, ca. 1000 daa, er i dag definert som friluftsområde / «Evighetsskog» og inneholder i liten grad installasjoner med terrenginngrep. For Trondheim er det en helt spesiell kvalitet å ha slike rekreasjonsområder lett tilgjengelig og i kort avstand fra bykjernen. En regulering til alpin- og sykkelbakker (reguleringsformål: Bebyggelse og anlegg), bryter fullstendig med dagens formål og vil bety en dramatisk endring av naturkvalitetene her. En vesentlig del av folks friluftsliv knytter seg til naturopplevelsen, dvs. sanseinntrykk fra levende liv i naturen, planter, trær, dyr, fugler, lyder, lukter og ro, avstand til dagliglivet. Dersom planen gjennomføres, vil hele området mellom Gråkallen og Geitfjellet påvirkes av anlegget, både visuelt (store flater med omfattende terrenginngrep, lys, master, tekniske installasjoner) og i form av støy (høytalere, snøkanoner, heisanlegg, snøskutere).

Marka skal være en mark for alle årstider. Skisesongen varer grovt sett fra jul til påske¹, barmarksesongen er mer enn dobbelt så lang. Iladalen er en av de mest brukte delene av Trondheims utfartsområder, spesielt i sommerhalvåret. I Kobberdammen er det lagt ned stort arbeid i tilrettelegging for fiske.

Et velpreparert skianlegg kan være et flott syn i seg selv, samtidig er det knapt noe som ødelegger et kultur- eller naturlandskap så mye som det samme skianlegget – om sommeren. Anlegget vil dominere utsikten fra store deler av marka, f. eks. utfartsområdene Geitfjellet, Lavollen og Kobberdammen. I tillegg kommer støy fra heisanlegget, som spesielt vil berøre Kobberdammen og området mot Litj-Gråkallen. Om vinteren vil det på kveldene spres lys fra lyslagte traseer med total lengde 3000 m.

De populære stiene fra Fjellseter og Skistua til Kobberdammen må legges om og vil i sin helhet gå i et alpinanlegg, langs skitraseer, sykkelløyper og heiser. I de første utgavene av planene var det tegnet inn en kjørevei for ATV/traktor langs Kobberdammen og videre fra

¹ Skiklubbene som står bak forslaget om Gråkallen Vinterpark hevder at med snøproduksjon kan sesongen forlenges vesentlig i begge ender. Erfaringen fra de siste årene er at bare unntaksvis er temperaturen lav nok til snøproduksjon før jul, kfr. forsøkene med WC-hopprenn i Granåsen i desember. Erfaringen viser også at etter påske faller interessen for å stå i alpinbakkene meget raskt. I år stengte Vassfjellet 15. april, til tross for meget gode snøforhold i minst to uker til, nettopp av denne årsaken. I 2011 kom påsken svært sent (17.-25. april). Til tross for flott vær og gode snøforhold meldte alpintensentrene i hele Sør-Norge om svært dårlig besøk, igjen av samme grunn. Betydningen av kunstig lang snøsesong er overdrevet.

rasteplassen i Erlingvika og opp lia til heisen i Nordrenna. Veien er nå fjernet fra tegningene. En kommersiell driver av anlegget vil neppe akseptere at bunnstasjonen for denne heisen bare skal være tilgjengelig for vedlikehold på snøføre – og vi regner med at veien dukker opp igjen. Den vil i så fall være helt ødeleggende for natur-miljøet ved Kobberdammen.

Turstien fra Fjellseter til Kobberdammen skal bygges ut som transportvei til bunnstasjonen for stolheisen. Denne veien vil også bli brukt av turfolket både sommer og vinter, som den korteste veien til Kobberdammen. Fem løyper for utforsyking vil krysse veien, i bratt utforbakke. Om vinteren vil hovedtraséen for alpinbakken krysse veien. Dette vil være helt uforsvarlig uten bygging av undergang eller andre tiltak.

For syklistene som skal hjem fra bakken vil den mest naturlige ruten være å fortsette til Kobberdammen og videre ned Ila-dalen mot Baklidammen og til byen, på smale og til dels bratte skogstier i ett av byens aller mest brukte utfartsterreng. Dette vil bidra til å øke den konflikten en har allerede i dag mellom gående og syklende i marka. I tilknytning til vedtaket om reguleringsplanen har Bygningsrådet en flertallsmerknad:

Planen omfatter tilrettelegging for en større sykkelpark. Dagens stier langs Ila-vassdraget fra Byåsen butikkssenter til Skistua har en betydelig ferdsel i sommerhalvåret.

Merknadsstiller understreker betydningen av å iverksette tiltak for å forhindre konflikter mellom brukerne av sykkelparken og turgjengere på disse stiene, herunder trafikk til/fra treningsområdet.

Problemet med denne merknaden er at uten konkretisering av tiltakene er den innholdsløs. Det mest virkningsfulle tiltaket for å forhindre konflikter mellom syklistene og turgjengere er selvsagt å unngå å anlegge en sykkelpark i et populært turområde.

Vernehensyn

Evighetsskogen

Et enstemmig bystyre vedtok i 2002 å verne Evighetsskogen. Hensikten var å prioritere tur- og friluftsliv fremfor skogsdrift og å verne om biologisk mangfold. Kommunens Miljøenhet skriver i sin uttalelse:

Evighetsskogen skal være den økologiske grunnmuren i skoglandskapet og er arrondert slik at den går gjennom hele bymarkseiendommen. I Evighetsskogen skal det ikke være ordinær skogsdrift, men unntaksvis kan det være nødvendig med tiltak som sikrer og fremmer Evighetsskogens utvikling. Evighetsskogen er med på å sikre varig eksistens av gammelskog med et relativt rikt artsmangfold i Bymarka også utenfor reservatet.

Evighetsskogen går i et bredt og sammenhengende belte Høvringberga/Trollamarka – Geitfjellet – Gråkallen – Solemsåsen og omfatter 17 kvkm. Alpinanlegget med parkeringsplasser og adkomstveier vil legge beslag på mer enn 1 kvkm av Evighetsskogen, og

vil dele det sammenhengende skogsområdet i to mindre teiger. Intensjonen med evighetsskogen som et stort, sammenhengende naturområde vil dermed bli borte.

Bymarka Naturreservat

Alpinanlegget vil grense til Bymarka Naturreservat, som ble opprettet i 2005. Toppstasjonen for heisen i Nordrenna vil ligge 50 m fra Naturreservatet, og den vestligste skitraseen vil følge reservatet i en avstand på mindre enn 100 m. Dette er verneskog i et værmessig svært utsatt område. Med uthugde skitraseer vil det være stor fare for stormfelling videre mot Naturreservatet. Et naturreservat som får et alpinanlegg som nærmeste nabo, uten buffersone, strider mot hele ideen om et reservat for biologisk mangfold.

Verneverdige bestander

Norconsult har utredet virkningen på naturmangfoldet. To verdifulle områder av gammelskog vil bli hugget ned og fragmentert, og viktige biotoper vil gå tapt, bl.a. for storfugl. Det er påvist flere rødliste-arter som fryktes å ville forsvinne. En rikmyr sørvest ved Nordrenna vil bli vesentlig redusert i verdi på grunn av heisstasjon. En annen rikmyr vil bli rammet av en planlagt parkeringsplass. Nedtapping av Kobberdammen til snøproduksjon vil gi dårligere forhold for fisk i Ilavassdraget. Varierende vannstand kan gi usikker is på Kobberdammen, Baklidammen og Theisendammen, osv. Vi er enig i konklusjonen:

«Samlet sett vil etablering av Gråkallen vinterpark gi middels til store negative konsekvenser for biologisk mangfold.»

Kulturminner

Det er registrert flere automatisk vernede kulturminner, i hovedsak kullgroper. Flere av disse ligger i traseene for sykkel-løypene og for stolheisen. Området er ikke ferdig undersøkt, og det kan dukke opp flere kulturminner.

Folkemeningen

Byavisa utførte i vinter en opinionsundersøkelse om alpinksenteret i Bymarka, gjennom et profesjonelt firma (Sentio). Totalt var 37 % for, og 46 % mot bygging av alpinksenteret (16 % «vet ikke»). Blant de yngste som ble spurt (18-30 år) var færre enn 1/3 for bygging. Vår tolkning er at opinionen, spesielt de yngre, er mer opptatt av å verne marka mot inngrep enn det politikerne later til å tro.

Transport

Et problem med alpinksenter i Gråkall-området er at trafikken vil være i fase med trafikken av turgåere. En god skidag i marka er også en god skidag i bakken, og et kommersielt alpinksenter vil være helt avhengig av å få utnyttet disse dagene. På slike dager er Fjellseterveien allerede sterkt belastet og til tider preget av kaos. Det er vist til at det historisk har vært relativt få trafikkulykker på Fjellseterveien. Men med den trafikkøkningen som et alpinanlegg vil føre med seg vil det være helt feil å bruke denne statistikken som prognose.

Sikkerheten for myke trafikanter er meget dårlig. På en rekke steder må turfolk krysse veien fra P-plass til skiløype (Ferista, Baklia, Fjellseter nedre, Fjellseter øvre). Flere populære turtraseer krysser veien. Kombinasjonen av en vinterglatt og bratt vei, stor biltrafikk og kryssende skiløpere – gjerne med små barn og pulk – er sikkerhetsmessig betenkelig. Marka tilrettelegges om vinteren også for fotgjengere. Lianveien brøytes til Fjellseter for dette formålet og Fjellseterveien fungerer som turvei for mange. Inn- og utkjøring mellom høye brøytekanter er en annen sikkerhetsrisiko. Stor biltrafikk med støy og eksos er heller ikke forenlig med friluftsopplevelser. Følgelig har all forvaltning av marka til nå hatt som premiss at biltrafikken skal begrenses, spesielt i de øvre delene.

Driften av anlegget forutsetter i følge skiklubbene et årlig besøk av 40 000 brukere, dvs. mer enn halvparten av besøket til Vassfjellet. Skiklubbene har skissert et behov for 440 nye P-plasser i området rundt Fjellseter og 200 plasser på Lille Gråkallen. Det er mer enn en fordobling av antall P-plasser i øvre Fjellseterveien og vil føre til en dramatisk økning av trafikken på de store skidagene.

Skiklubbene har skissert et opplegg for skyttelbuss. Det forutsetter nye parkeringsarealer i nedre del av Fjellseterveien. Men ingen har vært i stand til å peke ut lokalisering for disse arealene.

AtB opplyser at kollektivandelen av fritidsreiser i Trondheim er 11%. Hvis reisemønsteret til alpinanlegget blir tilsvarende betyr dette at det store flertallet av brukerne vil komme med privatbil. AtB har konkludert med at de kan sette opp times-rute i anleggets åpningstid, men regner med at dette tiltaket vil gå med stort underskudd. Ut fra dagens trafikkmønster er det en rimelig antagelse.

Vår konklusjon er at utbygging av alpinanlegget vil føre til store trafikkproblemer, og en forverring av miljøet (lyd, eksos) i sentrale deler av marka. Sikkerheten for myke trafikanter vil bli drastisk forverret. Forhåpningen om at en større del av trafikken vil gå kollektivt er naiv, med mindre man går inn for å stenge Fjellseterveien for privatbiler. Ideen om skyttelbuss er ikke gjennomførbar.

Støy

I «Retningslinjer for behandling av støy i arealplanlegging» kan man lese:

I større upåvirkede naturområder, som for eksempel nasjonalparker, naturområder i fjellet og kjerneområder i bymarker er all hørbar fremmed lyd i prinsippet uønsket.

I følge konsekvensanalysen vil anlegget gi støy på over 40 dB, hvilket til og med er høyere enn hva man burde ha som grense selv i bymarkers randsoner. Kobberdammen og store deler av øvre Iladalen vil bli belastet med denne støyen. Anlegget vil støye også i sommerhalvåret,

i den perioden da Iladalen og Kobberdammen er et av Bymarkas mest populære turmål. I tillegg kommer støybelastning fra økt trafikk i Fjellseterveien.

Betydning for folkehelse

Skiklubbene argumenterer med at et nytt alpin-anlegg i Gråkallen vil ha stor positiv innvirkning på barn og unges helse, og at barna ”fortjener” dette. Det er lett å like denne visjonen om liv og røre med en ny hærskare av barn og unge i Bymarka. Barn og unges inaktivitet er uten tvil et meget viktig og alvorlig anliggende i 2013.

Dessverre er det store helseforskjeller i Norge i dag. I helsevesenet snakker en om **tre delssamfunnet**. En tredel av befolkningen har så god helse som aldri før. En tredel har gjennomsnittlig god helse. Den siste tredelen av befolkningen, derimot, har meget dårlig helse. Og det er denne tredelen av befolkningen som må hjelpes dersom folkehelsen skal forbedres.

Stortingsmelding nr 26 (2011-2012) «Den norske idrettsmodellen» sier at barn og ungdom (6-19 år) skal være de viktigste målgruppene for den statlige idrettspolitikken, og at den økte satsingen på ungdomsidrett skal avspeiles i anleggs- og aktivitetspolitikken. «Plan for fysisk aktivitet, idrett og friluftsliv. Mål for anleggsutviklingen 2013-2016», er under behandling i Fylkestinget. Planen foreslår høy prioritering av anlegg for ungdom og egenorganisert virksomhet. Vi tror ikke at et kommersielt drevet anlegg med høye billettpriser og krav om dyrt utstyr og foreldrekjøring vil gagne denne målgruppen. I stedet bør kommunen satse på lokale rekrutteringsbakker nær bo-områdene, med god kollektiv transport og med lav terskel som kan inspirere til den egenorganiserte virksomheten som er målet. Et kommersielt anlegg i Gråkallen vil ikke oppfylle disse kriteriene.

Trondheim har i dag et meget godt tilbud for alpinutøvere. Vassfjellet ligger knappe 20 km fra bysentrum med fem heiser og 11 bakker, hvorav fem med flomlys. Innenfor bygrensen er det i dag aktivitet i Stokkanbakken, Vestlia, Vintervannskleiva og Instruktørbakken. Med nye nærmiljøanlegg i Søremsbakken, Lian og på Blyberget vil alle bydeler være godt dekket med rekrutteringsbakker. Fremfor alt – slike bakker vil få en forankring i nær-miljøet og utløse frivillig innsats, som er en forutsetning for all rekruttering til idrettslig aktivitet.

Økonomisk bærekraft

Vi tar det for gitt at alpinanlegget ikke skal bygges og drives for kommunens regning. Skiklubbene som står bak forslaget har sagt klart fra at de ikke kan ta ansvar hverken for bygging eller drift av anlegget, de ser for seg kommersiell drift. Så langt er det ikke identifisert noen interessent.

Skianlegg som bygges på privat grunn må i regelen betale leie til grunneierne. I alle betraktninger som hittil har kommet frem om Gråkallen Vinterpark er verdien av marka satt til null. Vi mener at et kommersielt anlegg må betale leieavgift, som fortrinnsvis skal gå til kompensierende tiltak for friluftslivet i marka.

I bygningsrådets første behandling (20.11.2012) ble saken sendt tilbake med følgende flertallsmerknad:

Samtidig med førstegangsbehandling i bygningsrådet bes rådmannen komme tilbake med et notat som beskriver hva en eventuell utbygging/rehabilitering av rekrutteringsanlegg i Stokkanbakken, Søremsbakken, Blyberget og Lian vil koste og hvilke brukergrupper de vil være egnet for, sammenlignet med nytt alpinanlegg ved Litlgråkallen. Overslaget må gjelde både investerings- og driftskostnader.

Kommunen har fått laget en utredning som skal svare på denne merknaden. Rapporten er utarbeidet av Mads Mørch og datert 07.04.2013. Vi bemerker at rapporten er svært mangelfull. Det er ikke foretatt noen sammenligning med anlegget i Gråkallen, og driftskostnader er ikke diskutert i det hele tatt. I tillegg har rapporten påfallende mangler i diskusjonen av alternative anlegg. **Bygningsrådets flertallsmerknad er følgelig ikke fulgt opp, og beslutningsgrunnlaget i saken er både misvisende og mangelfullt på vesentlige punkter.**

Kostnader - bygging

Mørch gir anslag for investeringskostnader for alternative anlegg. Vi forutsetter at hans anslag er realistiske.

Det er påfallende at for den planlagte Gråkallen Vinterpark er det ikke foretatt en tilsvarende tredjeparts vurdering av kostnadene. Her foreligger bare anslagene fra skiklubbene, uten kvalitetskontroll. Hvis en ekstrapolerer kostnadstallene som Mørch presenterer for alternative anlegg gir det noen foruroligende perspektiver.

Stokkanbakken planlegges videreført ca. 250 m til toppen av åsen med T-krok. Her er det fast og jevn skogbunn uten spesielle anleggs-utfordringer. Mørch anslår kostnadene til 5 – 15 mill., «avhengig av utbyggingsgrad».

På **Lian** har Mørch vurdert en bakke med 330 m heis (T-krok), på fast og fin grasmark med ideell helning. Behov for markbearbeiding er minimalt. Kostnadene anslås til 3.5-7 mill., «avhengig av utbyggingsgrad».

Gråkallen Vinterpark har følgende nøkkeltall:

- Seks-seters stolheis (780 m) av skiklubbene budsjettert med 32 mill.
- 5 heiser (T-krok e.l.l.) samlet lengde 1875 m
- 7-8 nedfarter for ski med samlet lengde 5-6000 m, areal 200.000 kvm som må ryddes og planeres
- 5 nedfarter for sykkel (downhill), samlet lengde 5000 m
- Anleggsmessig krevende område:
 - drenering av 100.000 kvm myr med 6000 m åpne grøfter, 1000 m lukkede grøfter
 - fjellskrenter og stup som må sprenges bort og planeres (traséene i Nordrenna)
- 440 nye parkeringsplasser med avkjørsel (fordobling av P-kapasiteten i øvre Fjellsetervei)
- Anlegg for snø-produksjon i 2500 m traséer
- Lysanlegg i 3000 m traséer
- Nye stitraséer Fjellseter – Kobberdammen og Litj-Gråkallen – Kobberdammen
- Opprydding og revegetering av Vintervannskleiva
- Infrastruktur som må bygges opp fra grunnen:
 - Servicebygg
 - Drikkevann
 - Vanntilførsel, rørsystem og pumpeanlegg til snø-produksjon
 - Avløp til kommunal ledning (1 km opp til militærleiren med flere pumpestasjoner)
 - Elektrisk energi, egen trafo (1.25 MW)
 - Opprusting av stien Fjellseter – Kobberdammen til servicevei – kryssende sykkel- og skiløyper
 - osv.

Skiklubbene har anslått investeringsbehovet for alt dette til ca. 70 mill. Bare stolheisen er budsjettert med 32 mill.

I skalaen som Mørch bruker må skiklubbens planer antas å tilsvare «stor utbyggingsgrad».

Oppsummert (Mørch):

Opprusting av Stokkan-bakken, 250 m forlengelse: 15 mill.

330 m anlegg på Lian-jordene: 7.5 mill.

Grovt regnet etter de viktigste nøkkeltallene vil byggingen av vinterparken være 10-15 ganger mer omfattende enn en opprusting av Stokkanbakken med 250 m forlengelse.

Av dette følger som et grovt anslag at skiklubbens tall kanskje er på halvparten av de reelle kostnadene, og at Gråkallen Vinterpark vil koste et beløp av størrelsesorden 150 mill. eller mer.

Kostnader - drift

Skiklubbene forutsetter kommersiell drift av anlegget med en hittil ukjent driftsorganisasjon, uten kommunale tilskudd. Rådmannen har i sitt fremlegg diskutert driftsøkonomien. Ut fra skiklubbens anslag konkluderer han med at bare under helt spesielt gunstige betingelser vil anlegget være økonomisk bærekraftig. En kritisk faktor er anleggskostnadene. **Hvis de anslagene Mørch oppgir er noenlunde riktige vil alle regnestykker som hittil er fremlagt være verdiløse, fordi med gitt privat og offentlig finansiering vil lånebehovet bli mangedoblet.**

En annen faktor er at anlegget vil bli meget tungdrevet, med i alt seks heiser spredt over et stort område. Av sikkerhetsmessige grunner kreves det kvalifisert bemanning ved alle heiser. Stolheisen krever i tillegg sikringsbemanning i tilfelle strømstans el.l. I forhold til anleggets størrelse (ikke stort større enn Vintervannskleiva, målt i høydemeter og antall nedfarer) er seks heiser et meget stort antall og vil gi uforholdsmessig store driftskostnader.

Det aller verste scenariet er at bakken blir bygget, men så funnet ikke å være bærekraftig og deretter lagt brakk. Hoppbakken (fristil) ved Skistua er eksempel på dette, riktignok med beskjedne konsekvenser for marka. Den ble bygget av kommunen for ca. 20 år siden, og har nesten ikke vært brukt. De siste 15 årene har bakken stått til forfall. Årsaken er at fristilmiljøet fant ut at Vassfjellet hadde et bedre tilbud og flyttet dit like etter at bakken stod ferdig.

Alternativer til Gråkallen

Et problem med «Gråkallen Vinterpark» er at anlegget er presentert som et lite rekrutteringsanlegg for barn og unge. Mens realiteten er at det er lønnsomheten i et kommersielt alpinsenter som har vært dimensjonerende både for størrelse og innhold. Eksempelvis har forslagsstillerne trukket to av alternativene i forbindelse med konsekvensutredningen (Alt. II. og Alt.III) som innebar en mindre utvidelse av «Instruktørbakken», begrunnet i at de ikke var kommersielt drivverdige.

Diskusjonen om alpinanlegget i Gråkallen har videre vært fremstilt som et for-eller-mot lokale alpinanlegg i Trondheim. Dette er feil. På begge sider av bordet sitter det personer som er like opptatt av ski i alle former, rekruttering, barn og unges oppvekstmiljø og folkehelse. Sakens kjerne er hvilke typer anlegg er mest hensiktsmessige for behovene i Trondheim.

Vi mener at et kommersielt alpinsenter ved Gråkallen ikke vil bli bærekraftig, ganske enkelt fordi Vassfjellet ligger i omtrent samme avstand (forskjellen i kjøretid er \pm 0-10 min, avhengig av bosted) og har et mye bedre tilbud til omtrent samme pris. Forskjellen i reisetid vil ytterligere bli redusert når nye, planlagte veianlegg til Klæbu og Klett står ferdig. Som nevnt ovenfor vil det planlagte anlegget ikke bli stort større enn Vintervannskleiva, målt i høydemeter og antall nedfarer – grovt regnet halvparten av Vassfjellet. Sykkelanlegget vil

bli et sikkert underskuddsforetak, og kan utløse alvorlige konflikter med andre brukere av marka.

Som rekrutteringsanlegg vil Gråkallen fungere dårlig, grunnet stor avstand fra bo-områder, dårlig offentlig kommunikasjon og pris. Terskelen for nye utøvere vil bli omtrent den samme som i Vassfjellet. Alternativet er å la Vassfjellet være det regionale alpin-anlegget slik intensjonen var, og heller satse på rene rekrutteringsanlegg i tilknytning til bo-områdene og med god kollektiv-transport. Slike bakker kan drives i et samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner og med lav terskel for nye utøvere. Frivillig innsats og engasjement er som kjent en nøkkelfaktor i all rekruttering til idrettslig aktivitet. Vi vil spesielt peke på følgende muligheter:

Søremsbakken kan føres ned til Kongsvegen med lengde 800 m. Sett bort fra et slakt parti på ca. 100 m midtveis er den gjennomsnittlige helningen på 17-19%, ideelt for en rekrutteringsbakke. Slakere og brattere traséer kan legges i tillegg, etter behov. Hele anlegget kan betjenes med én heis og blir dermed meget lettdrevet. Med anlegg av to busslommer i Kongsvegen (ved gangbrua) blir det direkte adkomst fra meget god offentlig transport (rute 19 som dekker store deler av Byåsen/Heimdal og rute 7 direkte fra sentrum). Innenfor 3 km (Munkvoll – Kattem) bor det et antall mennesker tilsvarende en middels stor norsk by. Parkeringsplasser finnes allerede, både ved topp- og bunnstasjonen. Nygårdsvoll-heimen har toalett og kan fungere som varmestue og kafeteria.

Blyberget ligger helt inn til store og barnerike bo-områder på nordre Byåsen, med god offentlig kommunikasjon. Vestbyen IL har sitt idrettsanlegg med et stort klubbhus i foten av bakken, årlig arrangeres byens største turrenn (Marka Rundt) fra anlegget. Det er skapt et aktivt og levende miljø gjennom Blyberget Frileik, som organiserer friluftaktiviteter i området. Det kan legges en bakke fra toppen og ned mot idrettsplassen med 15-20 % helning, ideelt for en rekrutteringsbakke.

Lian er et populært utfartsområde både på hverdager og helgedager året rundt, med skoleklasser, barnehager, familier og andre grupperinger. Der kan det bygges en bakke med 350 m lang heis, på tørr gressbunn og med minimal markberedning. Det går trikk hvert 15. min. alle hverdager. Varmestue og annen infrastruktur kan kanskje ordnes av restauranten.

Disse tre bakkene vil ligge i samme klimasone som skianleggene ellers på vestsiden av byen (Ferista, Nilsbyen, Granåsen, Saupstad, Skogly) og vil være like snøsikre.

På østsiden av byen har vi **Stokkan-** og **Vestlia-**bakkene, som har vært drevet i rundt 30 år med minimal kommunal støtte. Med hjelp til opprusting og teknisk drift vil begge bakkene fortsatt være bærekraftige.

Til sammen vil disse bakkene gi et mye bedre tilbud for rekruttering enn et anlegg i Gråkallen. Bakkene ligger i randsonen av marka, i samsvar med Markaplanen og andre langsiktige føringer for forvaltning av byens utfartsområder. Anleggene vil være så små og lettdrevne at de kan utløse betydelig frivillig innsats i en driftsmodell med samarbeid mellom kommunen og frivillige organisasjoner. All rekruttering til idrett forutsetter som kjent lokalt engasjement. For brukerne (barn og ungdom) vil anleggene ha en lav terskel (økonomi og tilgjengelighet). Til sist – den økonomiske risikoen vil være betydelig mindre enn med anlegget på Gråkallen.

Det er vedlagt kart som viser forskjellen mellom de to alternativene i form av beliggenhet i forhold til bo-områder.

Med hilsen

Steinar Nygaard
styreleder
Naturvernforbundet i Trondheim

Kopi til:

- Fylkesmannen i Sør-Trøndelag
- Sør-Trøndelag fylkeskommune
- Trondheimsregionens friluftsråd
- Sør-Trøndelag Skikrets, Smistad, 7026 TRONDHEIM
- Idrettsrådet i Trondheim

VEDLEGG

Kart som viser de to alternativene i form av beliggenhet i forhold til bo-områder.

Rekrutteringsanlegg

forutsetninger

- Nær bo-områder (2-3 km)
- God offentlig transport
- Lokalt engasjement (idrettslag, velforeninger)
 - Drift av anlegget
 - Rekrutteringsarbeid
- Lav terskel for nye brukere

Rekrutteringsbakker:

- Stokkan (utvidet)
- Sørem (ny bakke ned til Kongsvegen)

Lokalbakker/skileik:

- Vestlia
- Blyberget (ny)
- Lian (ny)

Enkle anlegg:

- Drift i samarbeid med frivillige org.
- Rekruttering forankret i lokalmiljøet
- Billig
- Lav terskel for nye brukere

Store deler av byen dekket av nær-anlegg med god offentlig kommunikasjon

